

Konstitutionsutskottets yttrande

1981/82: 17 y

över proposition 1981/82:160 om ändring i skatteregisterlagen (1980: 343) m. m.

Till skatteutskottet

Skatteutskottet har berett konstitutionsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1981/82: 160 om ändring i skatteregisterlagen.

Skatteregisterlagen medger f. n. att det med hjälp av automatisk databehandling förda centrala skatteregistret och de regionala skatteregistren används vid beskattning för vissa i lagen närmare angivna ändamål. Riksskatteverket förfogar över det centrala registret och länsstyrelsen över det regionala registret för det egna länet. Länsstyrelse och lokal skattemyndighet förfogar dessutom över det centrala registret såvitt gäller uppgifter som hänför sig till länet resp. fögderiet.

Terminalåtkomst medges f. n. samma myndigheter som har förfogande över registren, dvs. riksskatteverket, länsstyrelse och lokal skattemyndighet. Omfattningen av terminalåtkomsten är ingående reglerad i 10 § skatteregisterlagen.

Regeringen föreslår i den nu aktuella propositionen ändringar i skatteregisterlagen av innebörd av registren skall få användas inte bara för beskattning utan också i kronofogdemyndigheternas exekutiva verksamhet. Förslaget innebär inte att kronofogdemyndigheterna får förfoganderätt över registren men väl att de får terminalåtkomst till vissa uppgifter i det centrala registret. Vidare föreslås en ändring i sekretesslagen, som innebär en skärpning av sekretessen hos kronofogdemyndigheterna i vad avser uppgifter i det centrala skatteregistret om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, dock endast så länge uppgiften inte tillförts ett mål hos kronofogdemyndighet. Skärpningen gäller skaderekvisitet. Liksom på skattesekretessområdet föreslås för ifrågavarande uppgifter en s. k. absolut sekretess, dvs. utan skaderekvisit.

I propositionen med förslag till skatteregisterlag (1979/80:146) aviserades att kronofogdemyndigheterna skulle kunna få tillgång även till uppgifterna i skatteregistren i den mån det behövdes för indrivningsverksamheten.

Vid riksdagsbehandlingen berördes detta uttalande inte särskilt. Skatteutskottet underströk dock allmänt att det "från rättssäkerhets- och integritetssynpunkt var ett oavvisligt krav att systemet fick en sådan utformning att man så långt det var möjligt, eliminerade riskerna för att hemliga beskattningsuppgifter blev tillgängliga utanför den begränsade krets av myndigheter och tjänstemän som behövde den för beskattningsverksamheten" (SkU 1979/80: 56).

Frågan om kronofogdemyndigheternas tillgång till olika register, bl. a. de centrala och regionala skatteregistren, togs upp av lagutskottet vid riksdagsbehandlingen av propositionen med förslag till utskökningsbalk (prop. 1980/81: 8, LU 1980/81: 23). I sitt av riksdagen godkända betänkande anförde lagutskottet bl. a. följande (s. 18 f.):

Enligt utskottets uppfattning är det en nödvändig förutsättning för att indrivningen skall bli effektiv att kronofogdemyndigheternas möjligheter att erhålla tillgång till register som förs hos myndigheter och andra förbättras. När det gäller möjligheten till ökad registeråtkomst pågår, som utskottet redovisat i det föregående, överläggningar mellan regeringen och RSV. Utskottet vill understryka vikten av att dessa överläggningar slutförs snabbt och att de leder till ett resultat som förbättrar kronofogdemyndigheternas effektivitet.

Även möjligheten för kronofogdemyndigheterna att utnyttja ADB i den exekutiva verksamheten bör vidgas. Utskottet instämmer i de synpunkter i frågan som civilutskottet anförde i sitt nyssnämnda betänkande och vill tillägga att den förenkling av handlägningsrutinerna som skulle bli följden av ett ökat utnyttjande av ADB skulle skapa utrymme för kronofogdemyndigheterna att i större utsträckning än vad som nu är möjligt ägna sig åt mera komplicerade utskökningsmål. Kronofogdemyndigheterna skulle vidare få möjlighet att effektivare delta i bekämpandet av den ekonomiska brottsligheten.

Med anledning av de ofta framförda synpunkterna att ett ökat användande av ADB hos myndigheterna skulle leda till ett opåkallat intrång i den personliga integriteten vill utskottet erinra om att civilutskottet nyligen i yttrande till justitieutskottet med anledning av motionsyrkanden om åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten enhälligt anförde att befogade hänsyn till den personliga integriteten inte träds för när även med vidgade möjligheter till effektiv samordning av åtgärder mot ekonomisk brottslighet med anknytning till näringsverksamhet (CU 1980/81:1 y). Med åtgärder avser utskottet bl. a. en samordning mellan REX-systemet och andra ADB-system i avsikt att ge kronofogdemyndigheterna möjlighet att hämta information om gäldenärerna ur olika register. I sitt yttrande hänvisar civilutskottet vidare till departementschefens uttalande i föreliggande proposition (s. 370) om införskaffandet av uppgifter rörande gäldenärens tillgångar genom kontroll av tillgängliga register. Civilutskottet förutsätter att regeringen utan riksdagens uttryckliga anhållan därom undersöker hur denna kontroll skall utföras så effektivt som möjligt.

Lagutskottet delar civilutskottets uppfattning att hänsynen till den enskildes integritet inte lägger hinder i vägen för en ökad användning av ADB inom exekutionsväsendet, exempelvis i form av en samordning mellan REX-systemet och andra ADB-register, i första hand de centrala och regionala skatteregistren.

Som framhålls i motion 894 kan ett förverkligande av önskemålen om ökad användning av ADB inom exekutionsväsendet komma att nödvändiggöra såväl ytterligare investeringar i dataterminaler m. m. som vissa författningsändringar. Enligt utskottets mening är det angeläget att det erforderliga förberedelsearbetet härför kommer i gång snabbt.

Vad utskottet i det föregående anförde om kronofogdemyndigheternas tillgång till registerinformation och om användning av ADB inom exekutionsväsendet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottets ställningstagande innebär att utskottet tillstyrker bifall till motion 894 i denna del (yrkande 3).

Utskottet får för sin del anföra följande.

Propositionens förslag innebär en utvidgning av användningsområdet för det centrala skatteregistret. Redan när skatteregisterlagen tillkom förut-sattes att tillgång till skatteregistren i framtiden skulle kunna medges kronofogdemyndigheterna. Behovet härav underströks av ett enhälligt lagutskott vid behandlingen av utsökningsbalken.

Med de begränsningar som regeringsförslaget innebär i fråga om kronofogdemyndigheternas terminalåtkomst kan mot bakgrund av de intressen utskottet har att bevaka tungt vägande skäl inte anföras mot att det centrala skatteregistret får användas även av kronofogdemyndigheterna. Utskottet fäster därvid särskilt avseende vid att det är fråga om uppgifter som kronofogdemyndigheterna redan i dag kan få del av på annat sätt. Delvis rör det sig om uppgifter som inte är sekretesskyddade i annan verksamhet än hos skattemyndigheterna.

Utskottet har heller inte något att erinra mot den föreslagna ändringen av sekretesslagen.

Stockholm den 22 april 1982

På konstitutionsutskottets vägnar

BERTIL FISKESJÖ

Närvarande: Bertil Fiskesjö (c), Hilding Johansson (s), Anders Björck (m), Torkel Lindahl (fp), Olle Svensson (s), Per Unckel (m), Yngve Nyquist (s), Wivi-Anne Cederqvist (s), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Kurt Ove Johansson (s), Bengt Kindbom (c), Daniel Tarschys (fp), Kerstin Nilsson (s), Britta Hammarbacken (c) och Sture Thun (s).

Avvikande mening

av Anders Björck, Per Unckel och Gunnar Biörck i Värmdö (alla m), vilka ansett att utskottet fr. o. m. det stycke på denna sida som börjar "Propositionens förslag" t. o. m. utskottstextens slut bort anföra följande:

Propositionens förslag innebär att användningsområdet för det centrala skatteregistret utvidgas avsevärt. Detta leder till att integritetskänsliga uppgifter kommer att spridas till en betydligt större krets än som från början var avsett. Det är dessutom i vissa delar fråga om tillgång till uppgifter som inte är "färdiga", dvs. de är fortfarande att betrakta som arbetsmaterial hos beskattningsmyndigheterna. Om regeringsförslaget skulle bifallas av riksdagen kommer kronofogdemyndigheterna således i viss utsträckning att som underlag för sin verksamhet bygga på uppgifter som måste betraktas som osäkra. Från rättssäkerhetssynpunkt är detta naturligtvis inte tillfredsställande.

Datainspektionen har i sitt yttrande över det förslag från riksskatteverket som utgör underlag för propositionen anfört en rad kritiska synpunkter på förslaget. Även om regeringsförslaget inte är lika långtgående kvarstår dock datainspektionens kritik i viktiga hänseenden.

Mot bakgrund av det anförda ställer sig utskottet kritiskt till propositionen så länge konsekvenserna av dess förslag inte säkert låter sig överblickas.